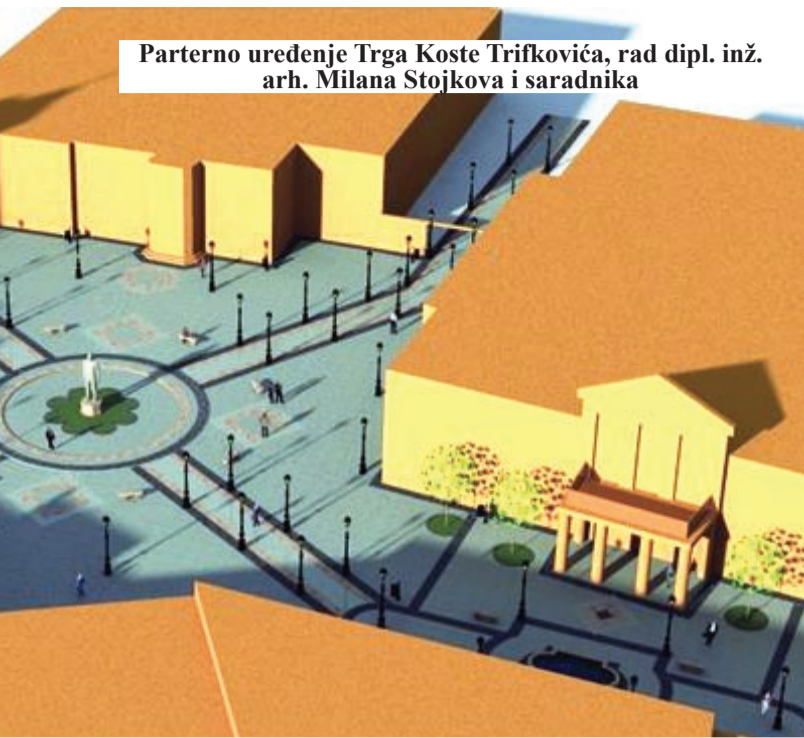

KOSTE TRIFKOVIĆA?

Parterno uređenje Trga Koste Trifkovića, rad dipl. inž. arh. Milana Stojkova i saradnika

najjače institucije kulture u gradu, uz Arhiv i Kulturni centar u blizini, osvane trg umetnosti, jer bi na taj način oplemenili kulturni život u ovom gradu. Ove institucije inače veoma dobro funkcionišu između sebe, imali smo niz zajedničkih projekata, a otvaranje ovakvog prostora doprinelo bi da kulturna dešavanja ožive i tokom leta. Već nekoliko godina prostori našeg *Pozorišnog maratona* su sto posto popunjeni, ne možemo da ih proširimo, da napravimo dodatne programe. Fantastično bi bilo da novi prostor napolju bude upravo ovaj trg, dostupan ne samo za ma-

treba postavljati nikakve objekte, osim, eventualno česmi, bunara, manjih fontana, spomenika koji su vraćeni iz ranijeg perioda, ali veoma obazrivo, da se ne pretera, kako bi trg mogao da ispuni svoju ulogu stecišta ljudi, ideja, događanja i raznih sadržaja koji bi se na njima odigravali.

Prostor između Pozorišta i Galerije Gradskog muzeja sigurno treba da bude zatvoren za saobraćaj, možda i prostor između crkve i ograde škole, ali ne znam koliko će to biti izvodljivo zbog *Maxija*, koji sa DDOR-om taj prostor svakako naružava ali i uslovljava

ZOMBOR — Jokaytér.

Pogled iz 1910. godine

raton i pozorišne predstave već i za druge sadržaje, koncerte, izložbe, likovne kolonije, književne večeri, raznorazne tribine... Znam da postoji čak nekoliko projekata, a na gradskoj upravi je da odluči kako bi taj trg umetnosti izgledao, naravno uz konsultaciju sa nama o cilju, nameni, programima... Parking bi mogao da bude izmešten, to ne bi naštetilo, samo bi se stvorili uslovi za programe koje sam navela. (*Biljana Keskenović*, upravnik Narodnog pozorišta Sombor)

MESTO SUSRETANJA

Trgovi su oduvek bili mesta susretanja, okupljanja, događanja. Mislim da na samim trgovima ne

prilaz, parkinga i sl. Mada bi svi ti elementi mogli da se zadovolje i estetski usklade, promišljanjem ljudi od struke podržanih sa rukovodstvom grada koje bi imalo viziju izgleda i uređenja grada. Pored pozorišta je i objekat koji je, koliko znam, namenjen radionicama starih zanata, ali ne znam da li će se to ikada realizovati, jer je, eno, postavljena brvnara ispred muzeja – suvenirnica, koja savršeno zaklanja pogled, seče prostor i pogled i apsolutno naružava kompletan prostor. Centar starih zanata bi se idealno uklopio u jedan barokni trg koji bi bio tačka slivanja energije pozorišta, muzeja i galerije i ovog centra. (*Tatjana Stevančev*, arhivista Istorijškog arhiva Sombor)

N. Maširević

250 GODINA HRAMA SVETOG VELIKOMUCENIKA GEORGIJA (2)

ЦРКВЕ И МАНАСТИРИ У СОМБОРУ

Пише: Прим. др Бранислав Даниловић

Захваљујући добијеним привилегијама статусом Краљевског града, Сомборци од 1749. године дају нови облик граду. Архитекте у Монархији сачинили су нова урбанистичка решења за подручје Венца, у коме Сомборци почињу да зидају нове зграде у свим постојећим стилевима као у Бечу и Будимпешти, али скромнијег облика. Тако се по Радету Шумоњи „За Сомбор може рећи да је, захваљујући повлашћеном статусу и погодностима које је имао као административни и трговачки центар, на измаку 18. века постао град у пуном смислу те речи: град са уређеним улицама, са обновљеним и новосаграђеним црквама, једном речју Сомбор је уз Сремске Кар-

Црква Светог великомученика Георгија, саграђена 1761.

Светог Јована Претече (1786.)

Успеније Пресвете Богородице (1792.)

ловце израстао у најважније исходиште српске духовности на просторима Аустријске царевине, односно Угарске“. Захваљујући повлашћеном статусу 1786. године постао је стално седиште Бач – бодрошке жупаније, управно и административно седиште Бачке.

Након 10 година по добијању Статуса слободног и краљевског града, Сомборци су 1759. године око постојеће старе цркве у центру града поставили темеље за градњу нове цркве Светог великомученика Георгија, чију су градњу завршили 1761. године.

У њему су касније подигли још две цркве: Малу православну Светог Јована Претече 1786. и на Великом православном гробљу Успеније Пресвете Богородице 1792. године.

А у дворшћу жупанијског затора цркву Св. Петра и Павла, 1799. године.

Стотинак година касније приложима два задужбинара подигли су још две цркве: на Малом гробљу Рођење Пресвете Богородице, задужбина Давида Јанковића, 1902. године и манастир Светог арханђела Стефана, задужбина Стевана Коњовића – Екема, 1933. године.

„Православне цркве у Сомбору грађене су у барокном стилу, који је током XVIII века био преовлађујући у Војводини. Једнобродне су, заседеле базилике, без кубета, и срећно су решавале проблем простора јер су

могле да приме много света. Грађене су опеком и лишене раскошних украса, а биле су јевтине за градњу... Највећа вредност барокних цркава је у унутрашњој декорацији која је расута по тремовима, прозорима и зидним површинама.“

Једино је манастир Архијакона Стефана грађен у моравском стилу.

Пре почетка градње у темељ цркве стављане су повеље. У цркви Светог великомученика Георгија сачувани су преписи две повеље.

Како су водике од стране Српске православне цркве у оквир свог учења прихваћене тек у XVIII веку, зато је изградња и обнова постојећих водика обављана доста касно. Водике у сомборским салашима су зидане или обновљене као задужбине. Водицу у Милчићима подигао је Самоило Живановић 1858. године, Билићку водицу као заветну капелу Коста Георгијевић 1900. године, а Буковачка водика подигнута је на иницијативу Мите Миковића и Шандора Миросављевића 1928. године.

У црквама се чува велики број значајних реликвија и црквених добара која указују на значај цркве за српски народ. Најстарија и вероватно највреднија је икона „Пресвете Богородице“ у цркви Јована Претече до-

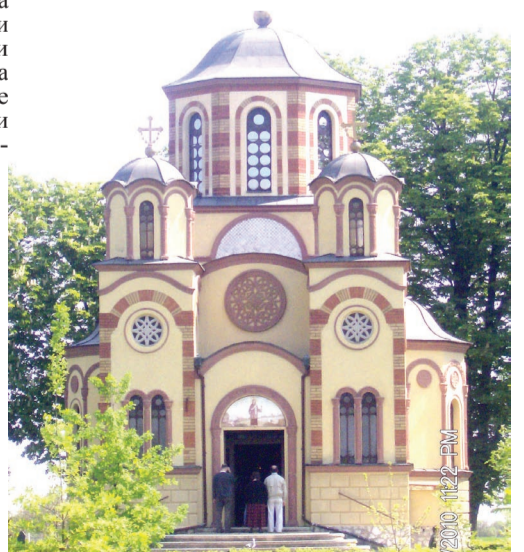
нета са Косова током сеоба Срба 1690. године.

Поклон је калуђера из манастира Јазак свештеницима цркве у знак захвалности за чување моштију цара Уроша V током 1716-1718. године.

Прикључивши се прослави 250 година од изградње новог храма Светог великомученика Георгија „Сомборске новине“ у неколико наредних бројева објавиће из књиге, Прим. др Бранислава Даниловића „Српске православне цркве, водике и активност парохијана у Сомбору 1749-2010. године“, која је у штампи, неколико делова за своје читаоце.

Књига осликава кроз подизање цркава активност српског народа на овим просторима у доба Хабзбуршке монархије. Уз описе цркава и водика говори и о задужбинарима и задужбинским црквама. Приказује посете патријараха и владика српским православним црквама, али не са мање уверљивости пише и о појединим Сомборцима значајним не сам за опстанак него и напредак српског народа у овој панонској ветрометини.

Рођење Пресвете Богородице, задужбина Давида Јанковића (1902.)

Светог арханђела Стефана, задужбина Стевана Коњовића Екема (1933.)